



КИЇВСЬКИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

Головуючий суддя в першій інстанції Блажівська Н.Є. Справа №3/238 (2а-2767/08)

Суддя-доповідач Цвіркун Ю.І.

У Х В А Л А

І М Е Н Е М У К Р А Ї Н И

30 червня 2010 року м. Київ

Колегія суддів Київського апеляційного адміністративного суду у складі:

Головуючого-судді Цвіркуна Ю.І.;

суддів Зайця В.С.,

Межевича М.В.,

при секретарі Коваленку Я.С.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні адміністративну справу за апеляційною скаргою Міністерства освіти і науки України на постанову Окружного адміністративного суду міста Києва від 16 липня 2009 року у справі за позовом Благодійного фонду Дніпровського району міста Києва «Київський еколого-культурний центр», Громадської еколого-правової організації «ЕкоПраво-Київ» до Міністерства освіти і науки України про визнання протиправною бездіяльності та зобов'язання вчинити дії,

в с т а н о в и л а:

Благодійний фонд Дніпровського району міста Києва та Громадська еколого-правова організація «ЕкоПраво-Київ» звернулися до Окружного адміністративного суду міста Києва з позовом до Міністерства освіти і науки України про визнання протиправною бездіяльності та зобов'язання вчинити дії.

Постановою Окружного адміністративного суду від 16 липня 2009 року, позов задоволено, визнано протиправною бездіяльність Міністерства освіти і науки України, пов'язану з невиконанням вимог частини 3 [статті 6 Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження»](#) щодо незабезпечення викладання курсів з екологічної етики та гуманного ставлення до тварин у дошкільних навчальних закладах, у системі загальної середньої, професійно-технічної і вищої освіти, зобов'язано Міністерство освіти і науки України забезпечити викладання

курсів з екологічної етики та гуманного ставлення до тварин у дошкільних навчальних закладах, у системі загальної середньої, професійно-технічної і вищої освіти відповідно до вимог частини 3 [статті 6 Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження»](#).

Не погоджуючись з постановою Окружного адміністративного суду від 16 липня 2009 року, Міністерство освіти і науки України звернулося до Київського апеляційного адміністративного суду з апеляційною скаргою, в якій просить ухвалене у справі судове рішення скасувати та постановити нове рішення по справі, яким відмовити у задоволенні позовних вимог, посиляючись на порушення судом норм матеріального та процесуального права.

Заслухавши суддю-доповідача, дослідивши докази у справі та обговоривши доводи апеляційної скарги, судова колегія приходять до висновку про відсутність підстав для задоволення апеляційної скарги.

Судом встановлено, що 17 липня 2007 року Київський еколого-культурний центр звернувся до Міністра освіти і науки України з інформаційним запитом № 273/01, в якому просив надати інформацію щодо того, чи передбачено викладання дисципліни «Екологічної етики» в навчальних планах вищих навчальних закладів, системі загальної середньої, професійно-технічної освіти України.

Листом Департаменту загальної середньої та дошкільної освіти № 2/2-15-1568/1 від 9 серпня 2007 року Позивача 1 було повідомлено про те, що на вказаний період навчальних програм та підручників з екологічної етики, рекомендованих міністерством до використання у навчальних закладах, не існує. Проте питання екологічної етики закладено у зміст програм та підручників з навчальних предметів біологія, основи здоров'я, географія, природознавство та екологія, які вивчаються в 5-11 класах загальноосвітніх навчальних закладів. Окрім того, питання екологічної етики внесено у зміст факультативних курсів, спецкурсів та курсів за вибором екологічної тематики.

Статтею [1 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»](#) визначено, що завданням законодавства про охорону навколишнього природного середовища є регулювання відносин у галузі охорони, використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, запобігання і ліквідації негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, збереження природних ресурсів, генетичного фонду живої природи, ландшафтів та інших природних комплексів, унікальних територій та природних об'єктів, пов'язаних з історико-культурною спадщиною.

Відповідно до [статті 9 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»](#) кожний громадянин України має право, зокрема, на одержання екологічної освіти.

21 лютого 2006 року було прийнято [Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження»](#), який спрямований на захист від страждань і загибелі тварин унаслідок жорстокого поводження з ними, захист їх природних прав та укріплення моральності й гуманності суспільства.

Згідно з частиною 1 [статті 6 Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження»](#) виховання гуманного ставлення до тварин є важливою складовою етичного, культурного та екологічного виховання громадян.

Частиною 3 [статті 6 Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження»](#) передбачено, що виховання гуманного ставлення до тварин забезпечується шляхом викладання курсів з екологічної етики та гуманного ставлення до тварин у дошкільних навчальних закладах, у системі загальної середньої, професійно-технічної і вищої освіти.

Повноваження та принципи діяльності Міністерства освіти і науки України визначено Положенням про Міністерство освіти і науки України, затвердженим [постановою Кабінету Міністрів України від 19 грудня 2006 року № 1757](#) (надалі Положення).

Відповідно до пункту 1 Положення Міністерство освіти і науки України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади із забезпечення реалізації державної політики у сфері освіти, наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності та у своїй діяльності керується [Конституцією](#) та законами України, а також указами Президента України і постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до [Конституції](#) та законів України, актами Кабінету Міністрів України, а також цим Положенням. У межах своїх повноважень МОН організовує виконання актів законодавства і здійснює систематичний контроль за їх реалізацією.

Основними завданнями Міністерства освіти і науки України є: участь у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики у сфері освіти, наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності; створення умов для здобуття громадянами повної загальної середньої освіти; забезпечення розвитку освітнього, наукового та науково-технічного потенціалу України; визначення перспектив і пріоритетних напрямів розвитку у сфері освіти, наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності; сприяння функціонуванню національної системи науково-технічної інформації; забезпечення інтеграції вітчизняної освіти і науки у світову систему із збереженням і захистом національних інтересів.

Колегія суддів звертає увагу на те, що Міністерство освіти і науки України, як головний орган у системі центральних органів виконавчої влади із забезпечення реалізації державної політики у сфері освіти, наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності, відповідає за забезпечення викладання у дошкільних та навчальних закладах України курсів (дисциплін), в тому числі і курсу (дисципліни) екологічної етики та гуманного ставлення до тварин

Контроль у сфері захисту тварин від жорстокого поводження може здійснюватися громадськими організаціями, статутною метою яких є захист тварин від жорстокого поводження (частина 1 [статті 34 Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження»](#)).

Відповідно до Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в прийнятті рішень і доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища, 1998 року (Орхуська Конвенція), однією із підстав прийняття вказаної Конвенції є прагнення сприяти поширенню екологічних знань з метою кращого розуміння процесів, пов'язаних з навколишнім середовищем і сталим розвитком, і заохочувати всебічну поінформованість громадськості із рішень, які мають вплив на стан навколишнього середовища та сталий розвиток, і її участь у процесі прийняття таких рішень.

Відповідно до частини 3 статті 3 Конвенції кожна із Сторін сприяє екологічній просвіті та підвищенню рівня поінформованості громадськості з проблем навколишнього середовища, особливо відносно одержання доступу до інформації, участі в процесі прийняття рішень і доступу до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища.

Частиною 3 [статті 6 Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження»](#) передбачено, що виховання гуманного ставлення до тварин забезпечується шляхом викладання курсів з екологічної етики та гуманного ставлення до тварин у дошкільних навчальних закладах, у системі загальної середньої, професійно-технічної і вищої освіти.

За таких обставин колегія суддів акцентує увагу на тому, що обов'язок по забезпеченню реалізації вказаного нормативного положення покладено на Міністерство освіти і науки України.

Чинним законодавством України поняття «курс» розкривається через поняття «навчальна дисципліна/навчальний предмет» та поняття «навчальний період/облікова одиниця навчального часу студента».

Отже, курс з екологічної етики та гуманного ставлення до тварин вживається в розумінні окремої навчальної дисципліни/навчального предмету.

Доводи Міністерства освіти України, викладенні в апеляційні скарги, про те, що викладання екологічної етики та гуманного ставлення до тварин забезпечується завдяки інтеграції таких знань у зміст більшості навчальних предметів є безпідставними та не відповідають чинному законодавству.

В силу [статті 19 Конституції України](#) органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені [Конституцією](#) та законами України.

Судова колегія погоджується з висновком суду першої інстанції, що Міністерством освіти і науки України не вчинено усіх необхідних дій для належного виконання покладених на нього [Законом України «Про захист тварин від жорстокого поводження»](#) обов'язків, що призвело до порушення прав громадських організацій, до статутних завдань яких входить діяльність в сфері захисту екологічних прав громадян.

Також безпідставними є посилання відповідача на застосуванні судом наслідків пропуску річного строку звернення до адміністративного суду та відмові в задоволенні позову з цієї підстави.

Як вбачається з матеріалів справи, Благодійний фонд Дніпровського району міста Києва та Громадська еколого-правова організація «ЕкоПраво-Київ» дізналися про порушення своїх прав з моменту отримання листа Департаменту загальної середньої та дошкільної освіти № 2/2-15-1568/1 від 9 серпня 2007 року, а саме 10 жовтня 2007 року.

А до суду позивачі звернулися в межах річного строку, оскільки адміністративний позов подано до Окружного адміністративного суду міста Києва 17 березня 2008 року, що підтверджується матеріалами справи.

Судова колегія визнає, що суд першої інстанції правильно встановив обставини справи та ухвалив судові рішення з додержанням норм матеріального і процесуального права.

Звертається увага, що у листі від 23.06.2010 року №1/9-450 Міносвіти України до керівників регіональних органів освіти та вищих навчальних закладів вказується, що на виконання [ст.6 Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження»](#) і рішення Окружного адміністративного суду м. Києва щодо впровадження у вищу та середню освіту України дисципліни «Екологічна етика» Міністерство освіти і науки України рекомендує включити до переліку вибіркових дисциплін навчальних планів вищих навчальних закладів дисципліну «Екологічна етика» в обсязі 1 кредиту ECTS (36 год.).

Таким чином, враховуючи відповідні правові норми та встановлені обставини, суд апеляційної інстанції дійшов висновку про застосування [статті 200 КАС України](#).

Керуючись статтями [195-196](#), [200](#), [205 КАС України](#), колегія суддів

у х в а л и л а:

Апеляційну скаргу Міністерства освіти і науки України залишити без задоволення.

Постанову Окружного адміністративного суду міста Києва від 16 липня 2009 року залишити без змін.

Ухвала набирає законної сили з моменту проголошення та може бути оскаржена протягом одного місяця шляхом подачі касаційної скарги безпосередньо до Вищого адміністративного суду України.

Головуючий:

Судді:

Складено у повному обсязі 30.06.2010 року.